

МІНСКАЯ ПРАДА

Газета заснавана 1 лістапада 1950 года. Аўторак, 23 жніўня 1994 года № 88 (10788) Цана 20 руб.

ФАКТЫ ПАДЗЕІ АРГУМЕНТЫ І МЕРКАВАННІ

АБ'ЕКТЫ Ў ПАДАРУНАК

Распацаць новабудову зараз вельмі складана. Добра, калі ў прадпрыемства ёсць магчымасць узвесці жылы дом. Аб'екты ж сацыяльна-культурнага прызначэння — у апошнюю чаргу. Эканамічныя цэжасці не палягаюць у АТ "Забудова": працягваюцца развіццё сацыяльнай сферы пасёлка "Чысць", дзе знаходзяцца прадпрыемствы таварыства. Толькі ў апошні час тут адкрыты гандлёвы кропкі "Элегант", "Верас", "Світанак". Узводзіцца яшчэ адзін гандлёвы цэнтр. Ёсць у "Чысць" новы

дзіцячы сад, сярэдняя і музычная школы. Будуюцца таксама сучасны спартыўны комплекс. І вось днём адбылася яшчэ адна прыкметная падзея: прыняў першых наведвальнікаў магазін каўбасных вырабаў, што працуе ў комплексе з каўбасным цэхам і пякарняй. Апошнія аб'екты зладзены ў эксплуатацыю ў сцяспля тэрміны, да прафесійнага свята будаўніка. Чым не падарунак чысцінам і самім сабе?

Валянцін ЛІПНІЦКІ.

Паразважаем!

ПАРАДОКС ГІСТОРЫІ

У Смалявічах побач з райвыканкомам, там, дзе раней выстаўлялася наглядная агітацыя, маляўнічыя планы на п'яцігодку, дзе звычайна ўстанаўліваліся партрэты перадавікоў сацыялістычнага спаборніцтва, і цяпер стаіць вялікая ромбападобная ігчыта. Праходзячы міма, зацікавіўся, пра што ж расказваюць яны чалавеку. І, прызнаюся, парадваўся, што кіраўнікі горада і раёна знайшлі што адлюстравіць на гэтых шытах-транспарантах.

На адным — карта раёна. На другім паказваюцца, што тэрыторыя Смалявіччын складае 1,4 тысячы квадратных кіламетраў. У раёне 11 сельсаветаў, 192 населеныя пункты...

Усё гэта, напэва, можна знайсці ў Беларускай энцыклапедыі. Але, паверце, неспасрадна ў райцэнтры гэтыя лічбы і факты ўстрымаюцца інакш: пачынаеш ухваліць якой была гэтая зямля 200 — 300 гадоў назад. А тут, дарчы, паказваюцца, што першае пісьмовае ўпамінанне пра Смалявічы адносіцца да 1508 года. Уладзімірам паселішча быў названы Канстанцін Астрожскі.

У 1721 годзе ў мястэчку налічвалася менш ста двароў. Цікавае наступнае паказанне: 1812 год. Летам жыхары Смалявічаў паўсталі, спалілі сядзібу свайго прыгнятальніка Радзівіла...

А як жылі і што перажылі смалявічане за тры стагоддзі пасля таго, як князёў Астрожскіх замянілі Радзівілы? Вядома, можна толькі здагадвацца пра гэта, калі ім нічога іншага не заставалася, як узяцца да паўстання... Праўда, гэта не як не вяска з меркаваннем, што той час быў "залатым векам Беларусаў" і складае Вялікага княства Літоўскага.

А якім жа векам для Смалявічаў быў савецкі перыяд? 1924 год — мястэчка стала цэнтрам раёна, 1930 — створана першая МТС, 1931 — выйшаў першы нумар раённай газеты "Ударнік"...

Шпакімі тэмпамі развіцця смалявіцкага раёна пасля Вялікай Айчыннай вайны. Праца людзей, сэрцы якіх поўны высокі энтузіязм, уанала з руін не толькі гарадзішча, але і сотні навакольных вёсак. Запрацавалі торфапрадпрыемствы, бройлерныя фабрыка, заводы. Паявілася дзіцяча-юнацкая спартыўная школа, стадыён, новая раённая бальніца. Ужо ў 1968 годзе пасёлак набыў статус горада. А колькі выдатных людзей выраста на гэтай зямлі! Сярод іх — акадэмік В.Шэмпель, паэт Я.Семёжон і многія іншыя. Героі вайны і Героі працы.

Галерэю ігчытоў-транспарантаў замякае конікі на ўздыбленым кані з мячом у руках... Не, не вярта ўпакань кіраўнікоў горада і раёна за тое, што ён тут аказаўся. Яны ўсё зробілі правільна. Сёння мы вымушаны пакланіцца сімвалу, які некалі ўспяў паходзіць літоўскіх князёў па нашай зямлі і быў заклікам сцяваджаць іх наземнае права быць тут гаспадарамі. Нашы продкі не прымалі яго. А мы...

Іван АБАВУРКА, аглядальнік "Мінскай прады".

Рынок труда

МЕСТА — ТОЛЬКО ДЛЯ РАБОЧИХ

В наше нестабильное время, когда резко сокращаются объёмы производства, лишиться работы может каждый. Сотни солигорцев за последние два года потеряли работу. Безработица в городе растёт. Комментирует ситуацию директор городского центра занятости населения Нина ПИВАШ:

— На 1 августа этого года на учёте в центре было 3.035 безработных. Трудоустроено с начала года 220 человек. Рост безработицы за последние три месяца стабилизировался. Исключение составили лишь недавний случай, когда из производственно-торговой фирмы "Калинка" нам подали списки на сокращение 120 человек (позже 80 из них были приняты обратно). Но около 40 человек пополнили списки безработных.

Пособия по безработице в центре получают 1.592 человека. Выплаты производятся только шесть месяцев, в течение каждого 12-месячного периода со дня регистрации в государственной службе занятости, а размер их составляет не более двух и не менее одной минимальных заработных плат. Причём размер пособия зависит от средней зарплаты трудящегося (ныне — безработного) на последнем месте работы. К тому же для назначения пособия по безработице гражданин обязан представить в государственную службу занятости декларацию о доходах.

получение работы, так как молодые люди имеют уже две специальности.

— На пороге осени. К активной трудовой деятельности приступают выпускники школ, училищ, техникумов, вузов. Какова перспектива их трудоустройства?

— Скажу прямо: не радужная, хотя отчаиваться не стоит. Предприятия города ежемесячно дают нам информацию о наличии свободных мест. В июне на предприятии было 78 вакантных мест, из них 71 — для рабочих.

— Работа центра занятости населения связана с трудоустройством, кадровыми службами предприятий. Как они выполняют решение горисполкома о бронировании рабочих мест для трудоустройства лиц, нуждающихся в социальной защите?

— Согласно постановлению горисполкома, на предприятии квотируется 810 мест. Трудоустроено только 108 человек. Руководители заводов и фабрик не спешат выполнять это решение, хотя оно затрагивает интересы людей, нуждающихся в социальной защите. Правда, следует учесть: нынче предприятиям надо выживать в сложных экономических условиях. Но человеческая судьба главное.

Беседовал
Анатолий ПАНАСЕНКО,
сотрудник газеты
"Солигорский вестник".

ДЗЕ КУПІЦЬ КАШУЛЮ?

Такое питанняе не надта хвалое гараджаніна — былі б толькі грошы. А вост для селяніна яго перарастае ў даволі вострую праблему. Наведзіце любыя вясковыя магазін вобласці. Калі з прадуктаў тое-сёе яшчэ можна купіць, то з прамысловых тавараў хоць шаром пакаці. Падлічы пустыя. І зусім справядліва абуралюцца людзі. Не наездзіцца па кожную дробязь у цэнтр. Ды і там не заўсёды набудзеш тое, што табе патрэбна.

Адным словам, як гаворыцца, справа — труба. Добра адладжаны гаспадарчы механізм і цесная эканамічная сувязь мы разбуралі, а прапанаваць узаме нешта лепшага не змоглі, за што і расплачваемся зараз. Стаіць прамысловасць. Таму паўсюдна ў магазінах Міншчыны адсутнічае ў продажы прадукцыя трыкацка-навабных фабрык — салігорскай "Купалінка" і Жодзінскай, боцікі жаночых гумавых Капыльскага завода гумаватэхнічных вырабаў. Дзяржынская швейная фабрыка зняла з вытворчасці школьную форменную кашулю — яе не шіе ні адно прадпрыемства рэспублікі. Не бачыць пакупнікі тавару Нясвіжскай і Барысаўскай швейных фабрык, шэрагу іншых прадпрыемстваў вобласці.

Была б сярэвіна, уастань насыцілі б рынак сваёй прадукцыяй, — даварыць вытворцы, — няхай толькі гандаль не зрывае перадаплату і не разлічваецца з намі праз два-тры месяцы. За гэты час інфляцыя ў некалькі разоў абсяржывае грошы. Мы ж набываем матэрыялы, як правіла, у камерцыйных структурах (дзяржаўныя ўстановы тут нам нічым не дапамагаюць). Яны ж патрабуюць неадкладнай аплаты. Спознішся на дзень-два, тады ўжо па новай цане патрэбна разлічвацца.

— Рады вам плаціць раней, аднак самі няёмка адны страцы, — адказвае гандлёвыя работнікі.

Выходзіць, мы ў зачараваным коле. Як вырвацца з яго, знайсці выход з тупіка? Аб гэтым ішла гаворка на нарадзе кіраўнікоў прадпрыемстваў лёгкай прамысловасці вобласці, якую вёў першы намеснік старшын аблвыканкома А.М.Жук. Размова атрымалася даволі вострая (коратка аб ёй сказана вышэй). У рэшце рэшт, пагадзіліся, што прамысловасць і гандаль павінны шукаць сумесна шляхі выпраўлення становішча. З тым, каб любы жыхар Міншчыны змог спакойна набываць патрэбны для сябе тавар.

Пётр СІДАРОВІЧ.

КАМБАЙН З ПОЛЯ — ПЛУГ У БАРАЗНУ

Хлебарабы калгаса "Чырвоны сцяг" першыя ў Дзяржынскім раёне завяршылі ўборку збожжавых на ўсёй плошчы. Ураджайнасць па сёлетніх мерках нядрэнная — 26 цэнтнераў з гектара. Паспеху садзейнічалі высокапрадукцыйнае выкарыстанне збожжаборачнай тэхнікі, самааддана праца механізатараў. Тут не спасыраліся на эканамічныя цэжасці, недахоп паліва і запчастак, а рабілі ўсё магчымае, каб у аптымальных тэрмінах убраць вырашаны ўраджай.

Цяпер усе намаганні сканцэнтраваны на падрыхтоўцы глебы да сяўбы азімых. Для гэтай мэты ёсць звыш 30 тон насення азімай пшаніцы і жыта. Вядзецца ўнясенне мінеральных угнаенняў. Штодзённа на гэтай рабоце заняты 2—3 энерганасычаныя трактары.

Анатоль ШАРАЕВ.

ПАРТЫЯ АДЗІНСТВА І ЗГОДЫ

Дваццаць пята па ліку партыя зарэгістравана ў Міністэрстве юстыцыі рэспублікі. Яе назва — Усебеларуская партыя народнага адзінства і згоды (УАЗ), на думку старшыні Мікалая Шалейкі, паўнамоцна адпавядае прыпынцам, запісаным у статucie.

У інтэрв'ю карэспандэнту Белінфарма ён адзначыў некалькі адрозненняў новай партыі ад створаных раней. Па-першае, дзве трэці кіраўніцтва — прадстаўнікі раённых і гарадскіх структур улады. Гэта значыць, што партыя імкнецца зрабіць акцэнт на рэгіянальных праблемах Беларусаў. Як паказалі выбары Прэзідэнта, палітыка робіцца

не толькі ў Мінску. Другая хатэктурная рыса УАЗ — правядзенне палітыкі нацыянальнай разнастайнасці і дзяржаўнага адзінства. Мікалай Шалейка адзначыў, што ўтворана яна ў мэтах вырашэння актуальных сацыяльных і эканамічных задач. Асноўны прыпынкі, які збіраюцца прапанаваць яе члены, — міратворчасць. Кіраўніцтва партыі ўпэўнена, што змога прыняць дзейны ўдзел у справе вываду краіны з эканамічнага крызісу пры дапамозе праграмы, якую ставяць члены УАЗ. У заключэнне Мікалай Шалейка сказаў, што закон, заснаваны на справядлівасці, за які выступае яго партыя, можа прывесці Беларусаў да стану адзінства і згоды.

БЕЛІНФАРМ.

САМ НЕ ГАМ І ДРУГОМУ НЕ ДАМ

У горадзе Жодзіна кааператары прадавалі польскую капусту. Качаныя прабіны, а за кілаграм 20 тысяч рублёў прасілі — гэта было да дэмаграфіі беларускіх грошай. Таму пакупнікі не жалілі набываць такую прадукцыю. Тады начальства гандлёваў прымае "мудрае" рашэнне: вывезці капусту на эвалу. Так яна апынулася ў лясным масіве, што непадалёк ад горада. Вадзіцель, якому была даручана такая "сакрэтная" аперацыя, падказаў адрас выкінутай капусты рабочым растварабестонага вузла. Тая, дачкаўшыся абеленнага перапынку, пабеглі да капустнай кучы, дзе набралі намала пругкіх, храбусткіх качаноў.

Дажыліся мы, людцы, да таго, што "акцыю" гандлю лепш выкінуць тавар, а цану не зніжаць. Гэта ўстойлівыя сімптомы капіталізму на яго дзікай стадыі, калі бярэ верх прыпынкі: сам не гам і другому не дам. А што ж нас чакае наперадзе?

Аб гэтым факце расказала смалявіцкая раённая газета "Ленінскі заклік".

ВЫСАЧЫЛ...

Некалькі дзесяткаў метраў не дайшла да хаты сваёй маці грамадзянка М., якая вярталася з Польшчы. Некалькі ўдаслівым аказаўся для яе гандлёвы візіт у суседнюю краіну, можна меркаваць па здабычы рабаўнікоў, якія забралі ў жанчыны сумку з рэчамі і 400 долараў ЗША. Здарылася гэта ў вёсцы Цясноўка Клецкага раёна.

Анатоль ЛІЙКО.

Спажывецкая кааперацыя

Важкі прыбытак

Выдатны смакавы якасці і прыябны выгяд мае прадукцыя, якую выпускаюць у кандытарскім цэху Капыльскага райспажывсаюза. Да дэспі тон хлебавалачны вырабаў і ласунак выкаюць штомесечна цінкавіцкія майстры.

5,3 мільёна рублёў прыбытку атрымаў у ліпені калектыв швейнага цэха капыльскіх спажывкааператараў. Пасцельная білізна, спадніцы, халаты, кухонныя наборы, шторы, сурэзкі карыстаюцца ў пакупнікоў нязменным попытам.

НА ЗДЫМКАХ: швачкі Аксана Міхалевіч і Наталля Жыжжэвіч дэманструюць сваю прадукцыю; "салодкія" жанчыны: майстар Алена Баравік, кандытары Галіна Байчак, Галіна Мураў, Тацяна Караніева.

Фота Анатоля БАСАВА.

ПОСТНАМІ І НАЦЫЯ

Мінудлая субота і нядзеля былі пазначаны духам навізнай: праведзена дэнамінацыя беларускага рубля. Што ж кінулася ў вочы?

І на Камароўскім рынку, і ў магазінах, разлічваючыся з праддзямі, касірамі, пры словах: "Трэба 5 тысяч!" ці "Ганіце 10 тысяч!" людзі выкладвалі не 5 ці 10 «кадазмія» (тысячных купюр), а, па ранейшай звычцы, 5 або 10 «зуброў», гэта значыць соценныя.

Што зробіш — звычка. Аднак, думаецца, тут бяды вялікай няма. Міне месяц-другі, і ўсё стане на сваё месца. Іншая справа — цэны. Камароўскія гандляры, якія адно моладца на долар, штодзённа ўважліва прыглядаюцца да яго курса. А дэнамінацыя, як вядома, не ўзяла вагу нашага «зайчыка». Таму спадзявацца, што на мінскай, ды і іншых «Камароўках», нешта адбудзецца на карысць пакупнікі, няма ніякіх падстаў.

Наадварот. Зайшоў у нядзелю ў Фрунзэнскі ўніверсам. На прылаўку стаіць прыгожыя слоікі балгарскага леча. Цана адна — 3 тысячы рублёў. А тыдзень жа назад у гэтым самым магазіне такі самы слоік таго самага леча каштаваў толькі 20 тысяч.

Вядома, на магазінным цанніку старой цаны, якая павінна быць перакрэслена, няма. Вось так, аказваецца, нямна абысці і самы строгі закон.

Да таго ж магу аўтарызтава запэўніць: прадукт, што знаходзіцца ў слоіку за 3 тысячы, удава горшы за той, які каштаваў 20 тысяч «зайчыкаў».

Іван КАВАЛЬ.

"КАНСТЫТУЦЫЯ ВЫШЭЙ ЗА ЎСЁ"

Канстытуцыйны суд рэспублікі адзначыў нядзюна першы юбілей — 100 дзён свайго існавання. Тэрмін невялікі, аднак некаторыя вывады адносна работы новай прававой структуры можна зрабіць ужо сёння. Карэспандэнт Белінфарма пагутарыў з намеснікам старшыні суда прафесарам права Валерыем Ціхіняй.

— Валеры Гур'евіч, звычайна пытанне аб планах на будучыню задаюць у канцы. Аднак канстытуцыйны суд такі малады, што можа хочацца задаць гэтакія пытанні спачатку.

— Так, за кароткі тэрмін мы паспелі зрабіць многа, але асноўнае, безумоўна, наперадзе, і на бліжэйшую будучыню ў нас ужо ёсць праграма дзейнасці. Я толькі хачу, крху адступіць ад тэмы нашай размовы, напамініць грамадзянам аб тым, што Канстытуцыйны суд не ёсць арганізацыя, якая займаецца разглядом

скаржаў па канкрэтных грамадзянскіх і крымінальных справах і з'яўляецца апошняй судовай інстанцыяй. Я гэта гавару таму, што не паспелі мы пачаць работу, як да нас хлынуў патока заяў і скаржаў па пытаннях, якія не ўваходзяць у кампетэнцыю Канстытуцыйнага суда. Хоць, зрэшты, думку грамадзян у сваёй рабоце мы ўлічваем. Напрыклад, зусім нядуна, разгледзеўшы скаргі пенсіянераў, якіх звальняюць з работы ў сувязі з дасягненнем імі пенсійнага ўзросту, мы пачалі разглядаць справы аб адпаведнасці Канстытуцыі асобных артыкулаў працоўнага заканадаўства. І наогул цяпер у большасці выпадкаў мы дзейнічаем па сваёй ініцыятыве. Так, у бліжэйшы час мы маем намер разгледзець пытанне аб дзеянні нарматывных актаў, што рэгулююць правы і абавязкі грамадзян, якія не дэведзены да іх ведама. Мы маем намер разгледзець і пытанне аб адпаведнасці Канстытуцыі нарматывных актаў, якія рэгулююць кампенсацыю ўрон, прычыненага проціпраўнымі дзеяннямі. Прыкладу вам канкрэты прыклад на сутнасці гэтага пытання. Калі, скажам, у

вас абакралі кватэру, то дзяржава павінна кампенсаваць вам урон незалежна ад таго, знойдзеныя злачынцы або не. Але ў рэальнасці шпёр вам не кампенсуюць нічога, нават калі злачынцы затрыманы, але паспелі ўжо вашу маёмасць, груба качуць, трапіць. Гэта супярэчыць прынцыпам прававой дзяржавы. Мы маем намер выступіць з прапановай аб стварэнні спецыяльнага дзяржаўнага фонду, з якога і праводзіць кампенсацыю ўрон.

— Гэта ў рэспубліканскім маштабе. Але і на мясцовым узроўні ў нас прававыя праблемы хана...

— На жаль, гэта так. Але мы не маем намеру адступаць і тут. Цяпер, напрыклад, мы вырашылі правесці на прадмет канстытуцыйнасці рашэнне Мінгарвыканкома, якое абмяжоўвае прыём грамадзян у прафзахучылішчы сталіцы на падставе таго, што яны не з'яўляюцца жыхарамі Мінска. Але ў Канстытуцыі ёсць артыкул, які гарантуе кожнаму даступнасць прафзахучацый. Гэта — у прыватнасці. У цэлым жа падзаконныя акты, якія выдаюцца на мясцовым узроўні, выклікаюць сумнае уражанне. Вось, напрыклад, штрафы. У адной вобласці яны адны, у другой — другія, а ў трэцяй — трэція. Таму мы цяпер думам правесці на прадмет канстытуцыйнасці Кодэкс Рэспублікі Беларусаў аб адміністрацыйных правапарушэннях. Тут праваява беззаконнасць поўная.

— З нашай тутаркі я зразумел, што неадпаведнасцей Канстытуцыі ў рэспубліканскім заканадаўстве хана. Але як быць грамадзянам, правы якіх гарантаваны Канстыту-

цыяй і ўчымаюцца нейкімі падзаконнымі актамі? — Механізм прывядзены заканадаўства ў адпаведнасць з Канстытуцыяй даволі няпросты і працягла. Законам для гэтага адведзена 2 гады. І мы цяпер імкнемся разглядаць тыя нарматывныя акты, якія прыняты пасля прыняцця Канстытуцыі або тыя, разгледжаны не церпіць адкладу. 2 гады з чыста чалавечых пазіцыяў — гэта, зразумела, многа, але ж нарматывныя акты звязаны паміж сабой як крывавыя сасуды. Адмяніўшы ці змяніўшы адзін, трэба мяняць другі, трэці, чацвёрты... Для гэтага патрэбны час.

Што ж датычыцца заканадаўства ў цэлым, то і юрысты, і юрыдычныя асобы, і простыя грамадзяне ў сваіх дзеяннях павінны кіравацца толькі Канстытуцыяй. Не ўсё ў нас цяпер гладка ў нашым заканадаўстве, але Канстытуцыя вышэй за ўсё.

— І апошняе, можа, крху дастатковае пытанне: ці не будзеце рабіць, калі гэта адбудзецца?

— Канстытуцыйнаму суду адведзена асобная і вельмі высокая роля ў прававой структуры дзяржавы, і я ўпэўнены ў тым, што і я, і іншыя члены суда з гонарам насцую і будучы нёсці гэтую нялёгкую ношу. І, нягледзячы ні на якія акаліччаны, мы будзем стаіць на варце Канстытуцыі. Мы прынялі Кодэкс гонару суддзі Канстытуцыйнага суда і ганьбіць сабе не збіраемся.

БЕЛІНФАРМ.

■ Мая міліцыя

ШЭРПАКІ ХОЛМСЫ З ЗУБКОЎ І ШЧЭПІЧУ

Участковы. Фігура ў сьвешнім жыцці важная. Ад яго ў многім залежаць і наш спакой, і наш дабрабыт. На гэтую тэму разважаюць карэспандэнт газеты і начальнік кримінальнай міліцыі Клецкага аддзела ўнутраных спраў У.І.БАЦЯН.

— Уладзімір Іванавіч, у свой час вы працавалі ў участковым інспектарам. Добра ведаеце, які нягледзі ў яго хлеб. Як цяпер гэтая катэгорыя работнікаў «цягне свой воз»? Абставіны ж змяніліся, кримінагенная абстаноўка ў раёне, якая кажуць, вымушае жадаць лепшага.

— Так, адбыліся ў мінулыя часы, калі варта было ў участковым праехаць на коніку па вёсцы, як людзі міжволі «падцягваліся», адчувалі: «улада не спіць», можна жыць спакойна. Перакосы ў эканоміцы, дарогу для тавараў і прадуктаў нараджаюць безліч криміналаў. Да таго ж, многія разумеюць дэмакратыю як усёдавольнасць. Адсюль і анархія, і дзікае ўчынкаў, паводзіны.

У нашым раёне 15 участковых інспектараў. Яны, вядома, імкнуцца прадзіць злычынства. «Трымаць на мушцы» тых, хто схіляе да непракта-

зальных «паваротаў». А гэта — няпростая задача. Гутарыў нядаўна з капітанам міліцыі, участковым па Шчэпцікам І.А.Даматка-навіцкім сельсаветах І.А.Гарбачом. Ён ужо больш п'ятнаццаці гадоў працуе ў органах. Добра ведае людзей «свайіх зоні». Многім дапамог словам і справай. Аднак ён не ў стане «палічыць» усе сітуацыі.

— Асабліва, мусіць, цяжка быў азе ўлетку, калі ў раёне вялікі наплыў людзей — адначасова чыі ці проста «гаспадары»?

— З гэтымі «гаспадары» клопатаў хапае. Вось прыклад. Юрый Бабур, малады чалавек, які ўжо адбываў пакаранне за хуліганства, прыхаў у Баранавічы да сваёй бабці ў вёску Шчэпцічы. І.А.Гарбач нават не ведаў пра гэта. Хлопец жа за-пабраваў ад бабці, каб адлісала яму хату, раскашчалася на гарэлку. Так ад-мовілася. Дык Бабур ад злосці

забіў яе.

— Чую, што жыхары Зуб-коўскага сельсавета надзеялі адбывацца аб рабоце стар-шага лейтэнанта, участкова-га інспектара Васіля Гадуня.

— «Зона» ў яго даволі скла-даная. Шмат камандзіраваных булаўнікоў, прыгарад райцэн-тра. Але Гадун усе знайшлі агульную мову з кожным. Ён і строі, калі трэба, і добры. Такім і павінен быць участко-вы. Не «цянгуцца» да рас-крыцця злычынства любым шляхам, а дэманстравалі твор-чы падыход да работы.

Увесь час шукаем здольных людзей. Старшыня міліцыі Ан-дзей Кінашэвіч толькі некалькі тыдняў падмаўваў участкова-га інспектара па Заахаванцкаму сельсавету. А старшыня калга-са «Прагрэс» Аляксандр Дзе-леўскі пазваў у райаддзел і папрасіў, каб вызначылі Кана-новічу падзку, бо ён «вельмі дапамог вёсці барацьбу з кра-дзяжамі, п'янствам». Думаю, з цягам часу старшыня «дарас-ца» да ўдзельнага інспектара.

— Раней надзейнымі па-мочнікамі міліцыі былі до-браахотныя народныя дружныя, таварыскія суды. А цяпер?

— Шкада, што «разгул» дэ-макратыі разбурыў усе гэта. Міліцыянеры не пастаілі ля кожнага свіра, склада. Насця-рожае, што там-сям з-за бес-кантрольнасці можна ўжасці (ці, як кажуць, «узяць») элект-раарукавікі, каларовыя металы, акумулятары.

У калгасе «Камунар» з-за халатнасці вартуны ліхадзеі прыхапілі медныя вырабы, больш як на два мільёны руб-ляў. Злычынныя група са Служ-бай «разлаз» тэлефонны і радыёсправады. «Героі» затры-маны. Выдзецца следства. Да-рэчы, «попыт» на каларовыя металы ў дзёзкоў ад бізнесу расце. Яны гоісаюць па раёне, хапаюць усе, што вымарацца доларамі.

— У участковы інспектар абавязова, як правіла, адзін або два сельсаветы. Гэта сотні двароў, тысячы людзей. Маючы нават нех Шэрапака Холмс, тут наўрад ці навядзеш парадка. Дык што: апустыць рукі?

— Ні ў якім разе. Мы збіраем у кожнай вёсцы актыў, вернем сваё памочніцтва. Маруем «вярнуць назад» дружныя. Праводзім пазнавальныя рэй-ды-праверкі захаванасці гра-мадскай уласнасці. Нарэшце,

больш жорстка пачалі ставіцца да такіх асоб, каго раней бралі на парукі, утаваралі, вы-хоўвалі.

— Шмат нераскрытых злычынстваў... Гэта ж бл-да, калі толькі фіксуем, толькі пішам наперы.

— На жаль, не ўсіх зладзеяў, хулігануў уаццяе затрымаць. Ужо даволі доўга ў раёне дзейнічае злычынны група, якая крадзе ў насельніцтва жы-вёлу, асабліва свіней. Выбіраюць цёплую вёскаў, адзіноку бабюлю. Ноччу зала-зяць у хату — і выпрук знікае.

Не знойдзены зладзеі, якія ачыцілі склад з каларовых металамі ў калгасе «Камунар».

Вось яшчэ пра што хачу ска-заць. Часта ў апошні час кра-дуць веласіпеды, матцыклы, адзенне, залатыя вырабы, гро-шы. Нярэдка злычынцы кары-стаюцца тым, што гаспадароў няма дома, а дзверы — на «сімвалічным» замку. Няўжо трэба абавязкова чакаць ЧП, каб паставіць надзейны запор-ы? У многіх выпадках злад-зеяў бачыць суседзі, але не заўсёды раскажыць аб гэтым участковым. Спадзяюцца, што парадка навядуць і без нас? Дарэмна...

■ Твои защитники, Беларусь

В "УЧЕБКУ" ПОПАДАЮТ ИЗБРАННЫЕ

В бывшем Союзе эта учебная часть, пожалуй, была единственной, где занимались подготовкой специалистов по ремонту радиоэлектронных станций, ЭВМ, квантово-электронной и оптической техники, зенитно-ракетных комплексов... Можно сказать, на вес золота ценились ее выпускники. Да и сегодня здесь готовят курсантов по 20 специальностям.

Несмотря на сложность с призывом на военную службу, учебная часть нехватки в личном составе не испытывает. Здесь по-прежнему жесткий отбор кандидатов. Одно из основных требований — призванные должны иметь законченное среднее образование. «В первую очередь мы отдаем предпочтение тем парням, кому доводилось работать с техникой, в том числе электронной», — говорил мне офицер штаба капитан Ю.А.Юркович. — Призывники, имевшие приволье в милиции, те, против кого возбуждалось уголовное дело, «отсеиваются» сразу. У нас не должно быть случайных людей.

В разговоре с солдатами я также узнал, что знания, которые они получают здесь, — своеобразный пропуск на «гражданке» для работы на любой «рембазе» или в том же ателе по ремонту бытовой техники.

Уже сегодня многие из них решили, чем займуться после армии. Некоторые из курсантов мечтают продолжить здесь службу. Лишними знания никогда не бывают. Вот и недавно о подобной просьбе к командованию части обратился рядовой А.Корзун.

Остаться служить в «учебке» — привилегия избранных, тех, кто не только успешно сдал обязательные для всех выпускные экзамены, но и выдержал куда более сложные. Не так просто

стать сержантом. В первую очередь в цене — знания. Младший сержант Г.А.Шкелянец до армии закончил железнодорожный техникум по специальности «электрорадиосвязь на транспорте». Ремонтировал радиостанции. Оставшись в «учебке», сейчас он является командиром отделения, помогает преподавателям при проведении занятий.

Кстати, о преподавателях. Офицеры не год и не два прослужили в войсках. Так что все, чему они учат своих подопечных, как говорится, не раз на практике руками потрогали. Например, подполковник В.Филин еще солдатом начинал в этой «учебке». Сегодня он начальник одного из циклов. Но если в «хозяйстве» у Валерия Михайловича отлично оборудованный огромный учебный класс с аппаратурой, рабочими местами для занятий, то с динамиком, чад, ка-длым, с монитором и, несомненно, техникой, то подполковнику Н.Сурко, начальнику нового цикла бронетанкового вооружения и техники, такое пока не снилось. Как говорится, забот — полно рот. Но несмотря на это занятия идут полным ходом.

В одном из классов я увидел парня, изучавшего на тренажере работу танкового стабилизатора. Как выяснилось, данный тренажер — плод творчества офицеров цикла. «Может, патент позвоним?» — пошутил Николай Николаевич. Впрочем, если говорить о патенте, то желающих могут прострелить его и на переносной сварочный аппарат, сделанный руками подполковника Сурко.

Александр МАКАРОВ.

Не перши год водзіць свой трактар па мікрадокоў у мінскай сабеса-аграфіі «Ждановічы ільчын камібат» Віталь Паўлавіч Ленскі. Са сваёй справой ён спраўляецца паспяхова, а калі трэба, то і скуру дамажэ.

Фота Эдуарда ЭЛЬСІНА.

Профессор кафедры математики Кириловского педагогического института, доктор технических наук Семен Филин вместе с другими учениками, студентами много лет занимается разработкой теории запрещения до недавнего времени учения А. Л. Чижевского о Солнце и его влиянии на судьбы человечества.

Суть теории: если светило слишком «бурлит» — жди неприятностей, возможных социальных взрывов. Закономерность, как доказывает профессор в своих теоретических и практических разработках, почти стопроцентная. Об этом мы и ведем беседу.

— Шла первая мировая война, — говорит ученик. — Выпускники Калужского реального училища Александр Чижевский заметил, что в дни, когда на Солнце наблюдались много пятен, начинались... подвиги и на фронтах.

Осеню 18-го на совместном заседании ученых советов Московского университета и Археологического института Чижевский защитил диссертацию, которая называлась весьма любопытно: «О периодичности всемирно-исторического процесса». Тема была сенсационной, однако, как вспоминал впоследствии ее автор, «мало кто в те холодные и голодные месяцы думал о науке, и... публики совсем не было».

В 1924 году в Калуге при помощи Циолковского выходит брошюра (пожалуй, самого молодого в России профессора) о физических факторах исторического процесса. Чижевский получает от большевиков (как утверждает, от самого Сталина) ярлык «контрреволюционер». Его идеи противостоят «материалистической» советской науке. Солнце влияет на революции и войны? Какой вздор! Чем тогда занимаются вожди партии? Чижевского во всяком случае арестовали, бросили в лагерь. Реабилитировали лишь в 1958 году, незадолго до смерти.

— Реабилитировали смелого, талантливого ученого, но отнюдь не его сенсационную теорию... — В том-то и дело. В упоминаемой мною брошюре Чижевский опубликовал график, из которого четко видна связь социально-политической активности с солнечной. Все революции, восстания, мятежи, войны, как правило, начинались в годы

Верить — не верить?

ВСЕ МЫ — ДЕТИ СОЛНЦА

Пятна на светиле бросают тень и на нашу судьбу

бурного Солнца, реже — в период нарастания или спада солнечной активности, практически никогда — в годы спокойного Солнца.

Напомню лишь совпадение «циклов» солнечной активности с социальными потрясениями XX века: 1905—1907, 1916—1920, 1928—1930, 1937—1939, 1948 — 1950 годы (революции в России, Европе, Мексике, «Великий перелом», массовые репрессии, первые послевоенные кризисы — Берлин и Израиль, Югославия и Корея); 1956—1958, 1967—1969, 1979—1981, 1989—1991 годы (события в Венгрии, англо-франко-израильская агрессия в Суэце, «пятидневная война» и «арабская весна», студенческие бунты в Европе и США, Никарагуа, Иран, наше вмешательство в Афганистан, развал Союза, конфликт в Югославии и т. д.). А совпадения с 1749 по 1922 год установил еще Чижевский.

Бурные годы на Солнце повторяются с периодичностью в среднем около 11 лет. Мы пережили очередную фазу солнечной активности в 1989—1991 годах, и всем, наверное, памятен потрясения этого трехлетия. Они ни закончились и поныне. По «железным» законам космоса мы, слава Богу, приближаемся к трехлетию спокойного Солнца, которое, по всей видимости, наступит в 1994—1997 годах. А

дальше «все опять повторится сначала» — новое двухлетие подъема солнечной активности будет преддверием очередного пика (возможно, в 1999—2000 годах).

— Непонятно, Семен Ефимович, в период Великой Отечественной, судя по приведенным вами данным, Солнце было спо-

койно... — Я показал общую характеристику нашего светила в те годы. Если же разбирать его поведение «по косточкам», то исключение станет правилом. Начиная с 1939 года спад внезапно прерывается (осенью того же года) резким, как ин-фаркт, всплеском солнечной активности. Не это ли стимулировало в агрессии Гитлера, в не только его? К началу 40-го года спад продолжался, но к середине рокового 41-го наступал новый всплеск солнечной активности. Начинаясь беспрецедентная в истории человечества война, Солнце в это время в пятнах, будто забрызганное кровью. Минимум его активности падает на начало 45-го года, когда война шла к завершению... Чижевского реабилитировали в годы хрущевской оттепели, а его идеи — лишь несколько лет назад.

В чем суть дела? Средний уровень солнечной активности определяется так называемым числом Вольфа. Это количественная оценка числа пятен на видимом диске Солнца. Магнитные поля и корпускулярный душ, идущий от солнечных пятен, воздействуют не только на земную магнитосферу, атмосферу и биосферу, но и непосредственно на человека, его мозг, сердечно-сосудистую,

нервную системы. Не только отдельные люди, но и целые народы при активном свете как бы получают массовый солнечный удар.

Оборот Солнца совершается примерно за 27,5 суток, а живет пятно в среднем 3—4 оборота. Это и дает возможность предсказывать неблагоприятные

в Пекине на площади Тяньаньмэнь...

— От старого рассказа просто мороз по коже. Выходит, мы единственные человеки на земле, который наперед знал о переиспещенных только что тред-гедях?

— Нет, роль пророка мне не по плечу. Просто в дни активного Солнца лучше не принимать решения, которые могут обострить ту или иную ситуацию. Необходимо выждать, пока успокоится светило, и тогда как по мановению волшебной палочки успокоится и люди. Кстати, «дни ГЧП» точно легли между 19 и 22 августа 1991 года, когда мы наблюдали несколько крупных пятен на Солнце. Но опять-таки на мои тревожные телеграммы не обратили внимания. Убежден, да-важно было рассказать людям, что их бурное стремление в конфронтацию в определенные дни — результат не только накопившихся противоречий со старыми порядками, инкомис-ляциями и инновациями, но и результат «опьянения на солнечном ветру», его возбуждающего дыхания. «Черные дни» дают сигнал и необходимости не только медицинской, но и социальной профилактики — от семьи и трудового коллектива, школьного класса и студенческой группы до города, реги-она, страны.

Надеюсь, скоро в вечерних прогнозах, кроме температуры, силы ветра, атмосферного давления, будут сообщать и число Больфа, напоминая об угрозе солнечной активности. Тогда человек, идя на работу, не только будет думать о том, брать или не брать зонтик, но и настраивать себя на соответствующую линию поведения, подавлять, сдерживать излишние эмоции. А врачи будут учиты-вать солнечную информацию при назначении лекарств и спос-обов лечения. И тогда миром станут больше правды доброта и спокойствие. Об этом и мечтал Чижевский. **Беседа вел Василий ЗАКРЕВСКИЙ.**

Алесь ШЛЕГ

СТАЛІНСКІЯ БАЙСТРУКІ

Пісьменнік Алесь Шлег скончыў працу над раманам «Сталінскія байструкі». Назва твора не выпадковая. Так называлі жыхары гарадка Заходняй Беларусі навучніцаў рамеснага вучылішча, былых выхаванцаў спецыяльных дзіцячых дамоў для дзяцей рэпрэсаваных.

«На рапіншым затуманеным беразе ляскога возера капітан Зубаў расстрэльвае людзей. Той самы прыязна-ўсміхлівы Зубаў, які не пройдзе міма, каб не спыніцца, пранікнёна не зазірнуць у вочы, не пажартаваць, не пацікавіцца па-суседску пра жыццё-быццё. Зараз капітан стаіць на выспыцы свежазакананага піску і засяроджана дастрэльвае тых, хто яшчэ варушыцца на дне залітай крывёю ямкі...»

Усё гэта выпадакова бачыць, галоўным героем рамана Шура Карэніч. Лёгскае не рвецца ў «кватэраў» душы былога юнага партызанскага разведчыка струна веры ў чалавечую справу, міласці. Горкі лёс кдае яго па жыццё, базлітасна спрабуе вы-трываць, з корнем выдраць тое светлае і чыстае, што Шура Карэніч глыбока хавае ў самім сабе. Апынуўшыся ў рамесным вучылішчы, ён узначальвае паўстанне, якое ўспыхвае ў дзень смерці Сталіна.

Эпіграфам для свайго рамана Алесь Шлег узяў праорчыя словы Буало: «Праўда пад-час выглядае непрадпадобна». І свай шчырай прозай даказвае, што гэта сапраўды так.

Прапануем чытачам першы раздзел рамана — «ПАЧАТАК».

За паргвозным дэпо, непадалёк ад сцяны турмы, байкоўцы палілі зброю. Складзеныя ў вялізную куту наганы, карабіны і вінтоўкі былі ахоплены высокім аранжавым полымем.

— Жалеза, а гарыць як дрэва, — здзівіўся Алік Рогач.

— Нечым жа такім аблілі, што гэтак агонь скача. Вунь як пачырванелі сталы.

Шура Карэніч моўчы паказаў яму кулак: заткнуся! Эдзік Ждановіч сардзіта зірнуў на Аліка, пагражаўна засоп. Але Рогач, якому не ляжалося пад кустом, за якім усе тры пры-тхнуліся, нагнуў галіну і высунуў над ёй галаву. Як на тое ліха, бліжэйшы ахоўнік ля вогнішча паварнуўся і, згледзеўшы Алікаў лабіцуну, даў у неба грукатліваю чаргу.

— Я вось табе зараз, маць тваю Сібі! — крыкнуў ён.

Рогач падхапіўся і рвануў па пустыры, які зор-с густым былінням. Услед хацеў надаліць і Эдзік Ждановіч, але Шура Карэнічым скапіў яго за нагу і знакам загадаў: ляжаць! Вартавым ля вогнішча праводзіў Рогача сістам і рогач-там. Усцешыліся выпадковай забавкай і ўзяліся закурваць.

Басавітым крыкам агаласіўшы наваколле, у чорныя вароты дэпо прайшоў паравоз. Праля-скавала, чымхаючы парай, манёўравая «ку-кушка». На куст, пад якім ляжалі хлопцы, села і тут жа спалохана рванулася ўгору варона.

— Ждан, давай залінь холма адсюль, — ша-паўняў Эдзіку Шура. — А то нехта з гэтых дур-няў жыхіе чаргой па кусту — і...

Ён недагаварыў і пачаў адпаўзаць. Эдзік — за ім. Ля крывулістай сасны яны сталі на ногі і пашыбавалі да ўскрайку гарада, даў якоега гар-баціліся над зелянінай садоў.

— Ждан, не вякі каму-небудзь пра лес, — зморчна сказаў Шура Карэнічым. — Бо як дой-дзе да Зубава — нам капцы.

— Ды я што? Пылным мехам па галаве, ці што? Ты лепш Рогачу гэта скажы. Хай прыш-чымці свой язык.

Моўчы мінулі першыя дамы. З-за рога плота высунуўся Алік Рогач. Шура прабавіў крок. Трэба пампаваць гэтага балбатуна, каб тры-маў язык у шчэмаках, не раскажаў каму пра тых жалітых падзеі, што некалькі гадзін назад ад-быліся ў лесе...

Учора яны ўтрох сыйшлі з дому. Перадгэ-савіліся на гарышчы Шуравага дома, дзе ён спаў. Сам змайстраваў сабе ложка з дошак і падвёз яго на тоўстых дратах да крокаў. Пры-жаданні гэты ложка гайдаўся як човен на хва-лях. Шура ляжаў на жываце, бо агнём гарэла спіна. Колькі часу назад Алік з Эдзікам утава-рылі яго на блазненства — зладзіць па жоўтыя спілы, што раслі ў садзе скары пападзіць. Шу-ра спытаў і сплужыў пра гэта не хацеў. А пасля ўсё адно як чорт яго папхнуў: чаму б сапраўды не папасавацца? Алік Рогач, якога паставілі «на шухеры», ганебна здрэзліў свайму абавяз-ку — не вытрымаў і сам уздэўся на спіну. Ху-дзя і зухавата пападзіць падкрасаўся, як кошка, і тоўстай тычкай аперазала Шуру па спіне. Ён грывнуўся старой пад ногай, падхапіўся і кінуўся да плота, што аддзяляў агарод Карэнічым ад аўдзельнай пападзіць, або папкі, як называў ён Алік Рогач. Тычкі дастаў і Эдзік Ждановіч. Сухім з вады выціраў Алік. Але старая пазнала ўсіх і крычала ўслед, што прыйдзе да вух байкоўш, што «дойдзе нат да начальніка міліцыі, і бандажоры свае атрымаюць!» Кліячы сабе за легкадумнасці, Шура скачаў, калі на гарышчы з'явіцца Рогач. Даў яму са злосці поўху. Эдзік хацеў ад сабе дадаць, але Рогач выскачыў на схілыстае дах сенаў і амаль з трохметровай вышыні басаног сцягнуў у густую крапіну. Там ён так засакаў, што абодва, уражаныя такой яго небылай адвагай, са смехам даравалі яму ўсё. Але Рогач падняўся па драбінках на гарышча толькі тады, калі за-пачуўся, што яго пальцам болей не крапнуць. Чухачы абжыганыя крапівой ногі, ён з непе-раможнай перакананасцю сказаў:

— Усё, спякніцца. Папкі закладзе нас. Памрэ, калі не зробіць гэтага. А вечарам прылезе з Любчы бацька. Мые ён не крапе, а вось матка яго папугай з мане скуру спусціць. Так што я дадому не хадю. А вы?

Шура Карэнічым у думках пазайздросціў, што ў Аліка такі памарочны бацька. Нейк Ро-гач, папярэдне ўздуўшы з яго слова нікому не гаварыць, паказаў яму пажоўклую картку, на якой побач сталі Алікаў бацька ў форме цар-скага прагарчыка і развалючымі Алікаў бацька і Алікаў бацька. Цяпер стары Рогач шафэрыць, возіць Шуравага бацьку, былога партызанскага камандзіра. Некалі бацьку з трыма разведчыкамі акружылі паліцыі, і тады ён грывнуў каманду: «Рота злева! Рота справа! У атаку! Ура-а!» Паліцыя ад такога наісцку шы-бануліхто куды. Цяпер бацька дужа нервовы, ён хуткі на расправу. Нальсца чырванію, за-не маюцца і, шалеючы, будзе хвастаць па чым пападзе. Не, што ні кажы, а Рогачу пазайз-росціць можна. На добрага бацьку не кожнаму пашчэдыцца. З добрым і пагаварыць можна. А так толькі і чужы гурканне: «Пачысь боці!». Прынесьці. Падай!». За нейкага дзешчыка ў хаце. Хай яна спрахне, такая жытка!

— Шура, чаго маўчыць? — штурхнуў яго пад бок Алік Рогач. — А ты як? Сам пойдзеш на расправу?

— Ды чыхаў я на расправу! Проста мне аб-рыдла ўсё! — зазлаваў Шура. — Хоціць!

Яны раптам насцерапа захачалася кінуць-рануць ненавіснае дзяніччыку мітусню і адуць сабе вольным, незалежным. Не чую клінаў, папругаў у фармацтве, крыху і спар-ках хонь дні тры! Хай яны ўсё гарам гарыць!

— Мые ўжо даўно чыгне праветрыцца. Як-рэз і добра, што папкі застала, — сказаў Шура. — Хай мае думачы, што я боюся святой кары. Я намыльваўся з дому. А ты як, Ждан?

Эдзік Ждановіч памаўчаў. Бацька яго пра-ваў старым кандуктарам на чыгуны, не бы-ваў дома па тры-чэбара сутак. Калі вяртаўся,

для Эдзіка наступала сапраўднае свята. Не та-му, што бацька прывозіў у сваім кандуктарскім куфэрку шмат чаго смачнага з далёкага Поўдня. Проста яны з бацькам былі сабрамі. Эдзіку ніколі не трэба было, як Шуру і Аліку, падклеіваць да выкарыстаных ужо білетаў квіткі з надпісам «кантроль». Той, хто з пад-клееным білетам прашмыгваў у залу кіназатра «Камсамолец», павінен быў па напісанаму за-кону праз п'яць-дзесяць мінут пасля пачатку сеанса адкінуць вялізны крук на выхадных дзвярах і ўпусціць хлопцаў са сваёй вуліцы, якія пакуталі ад чаканя зндворку. Эдзіку не трэба было сцінацца ад напружання, савакоў падроблены білет кантралёру. Ждановіч заўсёды хадзіў у кіно разам з бацькам. Эдзік і за папкіныя спілы ён толькі паўшчэвае. Але ў Эдзіка мелася прычына найбольш важная не глядзець у вочы бацьку. Учора, калі позна вяр-нуліся з купання на Мышанцы, якая была за добрым сем кіламетраў ад гарад, ён пацуў з альтакі ў сваім садку чысціць невыразны га-ласы. Падкрасаўся бліжэй. У альтакіны хтосці цяжка соп, сапалка войкаў. З-за хмары выслінуў месяц. У яго святле ўбачыў афіцэра, які душыў у абдымаках маці. Як тае сказаць бацьку? І ці трэба казаць? Ён прылезе заўтра. Што тут рабіць? Не, нельга сустракацца з бацькам заўтра. Праз тыдзень, можа, усё за-будзецца. А заўтра — нельга, аніак нельга...

— Я з вамі, Корань, — сказаў нарэшце Эдзік Ждановіч. — Толькі пайду ваўшы грошы, што зяю на футбольны мч. Трэба ж нешта нам будзе есці...

Праз некалькі гадзін яны ўжо трэсліся ў ку-заве машыны, якая ішла па гравііным сярод саснавага бору. Яны ўпоўняй залезлі пад брыз-сент грузавіка, калі ён стаў ля харчовай базы. У кузаве старой «палутаркі» былі фарныя скрынкі і дзве бочкі. Рогач зазірнуў у адну з іх і высігнуў некалькі тлустых селядцоў. Калі ма-шына рэзка збавіла тугасць на павароце, ху-ценцы вылезлі з яе і агледзеліся. Непадальк ад дарогі срод дрэў блішчала на сонцы ляское возера. Узбуджана смеючыся ад нязвыклата пацуючы волі, яны рушылі да зыхотнай галы. Наперадзе ад-зыхот, уед адно як прытан-цоўваючы, ішоў хулі, дабасты і гарбавосы Алік Рогач. Калі ён вясенню не здасць пераэ-замеуюку па алгебры, то застанеца на другі год у восьмым класе. Шура скончыў дзевяты. Эдзік Ждановіч вясенню збавіцца ехаць ву-чыцца ў будаўнічы тэхнікум. Шура марыў пасля дзясцігодкі паступіць у вышэйшае вучылішча марскага флоту, але разумее, што гэтая мара цалкам залежыць ад мацяі бацькі.

Яны доўга, да дрыжыкаў у цэле, куталіся ў возеры. Абсочыўшы на сонцы, селі ў цен дуба співавацца. Алік заўсёды быў галодны. Дзе б ні быў, што б ні рабіў, заўжды нешта жава

■ Паэтычная калонка

Мікола ЛЯШЧУН

МОЙ КОНЬ ВАРАНЫ

Ад новых спатканняў
У сэрцы жыццё
А конь вараны пазбіваў
І руціць яму на паўляху спыніцца.

Ой, коню, мой коню,
Мой верны мой дружа,
Мы ўспялі далі пазналі з табой,
Дзе вечная радасць
І вечная сцюжа,
Дзе сумна жыцьцё,
А гуляюць з душой.

Пастой, не трасі
Ты калмаю гукай,
Я пясню табе праспяваю адну
Пра казачны рай,
Што заўсёды радзімай,
Пра мілую, родную старонку.

Пачуеш ты шырую поведзе,
Мой коню,
І сілы надасць табе
Ураўнаважаны сказ.
Памчы мяне ўслед
За крыўкай Пагоняй,
Што з таёжнай вакоў
Павысцела нас.

Бо мы красамойны
Начуліся цудаў,
Пагарды да мовы,
Праклені і прымус.
Я буду дударыць,
Штапаць я не буду,
Што я з Беларусі,
Што я — беларусі

ЗДАНІ

Набесныя мрояцца здані,
Ледзя сон змільгае ўзачу.
Мне Біблія стала ў пашане,
Я веру знаходзі ў ёй хачу.

Не трэба мне светлага раю
І мані набесны не трэба.
Мо ў Бібліі я прачытаю,
Што ў нас ад зямлі, што ад неба.

Я, прывідаў змалку ахмелены,
Бяжэ кабінетным маліся
І веры, што шчасцем надзелены,
А бачу цяпер — памыліся.

Яны ж пры жыцці равалі
І аблі прачытаў свой род.
Так равам нас называлі,
Што мовы адрокся народ.

Даваран навісла багата,
Але без дваранскай маралі.
Скажыце мне, хто анітава,
Што душы ў нас павысцалі?

АБУДЖЭННЕ

Абуджэцца Маці-прырода,
Пачнемся праці і мы.
Душ абкрэслены поўная згода
Сыпле гукі з сэрца грамы.

Пумсавее заранка шатліва —
Белай Русі акрылены знак.
Падых ветразю белых гуліва
Маладая нам дорыць вясня.

Рабавалі нас, нас драпавалі,
За народ не пільні зусім,
Мы ж нявольныя спыні паднялі,
І напхнута за волю стым.

Маларосамі звацца абрыдла,
Проклі клічце ўсх пад шандар.
Досыць дурнымі быць нам і быдлам,
Нам халіла бязвызначна ахвар.

Не кажыце, што ўсё мы глухі
Да пракоў яліч крывічю.
Калі хлыне чужыну стыхі,
Мы ўстанем сілаю іноў.

ПРА НАШЫ КОЛЕРЫ

За які ў белай Русі
Колеру было спаву.
Траў зялёныя абрусі
Вабіць позірк даўна.

Позірк наш, бы ў ясных зорак,
Як агнячых дарабыт.
Шыры колер — шыры морак
Ад пугі і гаркамі.

Чорны колер — чорны воран,
Вяснік сля і вяснік зла.
Смерць — чарыя жалю-гора —
Венча жоўтаю была.

І крывавы лютаў масію
Лёс радзімы пахнуваў,
А кагорны і да прычасы
Ад чуклівай ратаваў.

Усх, бадай, і не згадаю,
Толькі трэба помніць іх,
Каб купалам краю
Не заміла болей дык.

Белы і чырвоны колер —
Наша доля, наш пасяг.
Толькі б люд панесці здолеў
Бел-чырвоныя сімвалы.

БЕЛАРУС

Ад Беларускае гаворкі,
Нібы ад пясня куці,
Скравілі мы разамуе горка
І шыгарыны дым пусціў.

Не горкі дым, а позірк горкі
Мяне мучы і засмучуў.
Хлалі да матчынай гаворкі
Яшчэ патрына дараву.

Я моўі як не дзе гадзіны
Пра край наш, ад яго жыцці,
І зразуму, што і да радзімы
Разамуе трэба даравіць.

Ен сплываў і не чуў нічога
І раўсаў усё карэні паці,
А я адчуў, што і да Бога
Яму расці яшчэ, расці...

Мне стала прыкра і няёмка
За сучасныя сваёго.
Пакуль і мова, і старонка,
І Бог чужыя для яго.

г.н.Лагойск.

Наш адрас:

220013, г. Мінск,
вул. Б. Хмяльніцкага, 10-А, паверх 9,
рэдакцыя газеты "Мінская праўда".

Час падпісання ў друк: па графіку 22.10.
Нумар падпісаны ў 22.00.

■ Грустная история

ВЫШИТАЯ СОРОЧКА

Старика я не вызвала на откровенность. До сих пор не знаю, почему именно меня выбрал он на роль слушателя. Рассказ его не претендует на глобальность. Это — просто кусочек жизни. Сказка, если хотите, с грустным концом. И её мой собеседник начал с совета: "Знаете, как любимого приворожить..."

Я испуганно отшатнулась. Помогла старичку блин на главпочтмейте заполнить, а он "колдун-шептун" оказался. Сейчас начнёт приворотные зелья в благодарность реком...

— А вы ему сорочку вышейте. Ах как действует! Мне такую одна в молодости подарила. Сколько времени прошло-минувло, а ту девушку не забыл. В последнюю смертную минуту помнить буду.

И полилась правдоподобная сказка: говорил он складно, мастерски, словно писатель или артист.

Её звали Лина. Студентка, убежденная комсомолка и, несмотря на некоторую идейную одержимость, славный, отзывчивый человек. Её уважали, друзья буквально носили на руках. А в личном плане не везло. Трудолюбивая, искренняя девушка обладала безобразным носом, который придавал утрированность всему облику, отпугивал женихов.

Може, сначала, захваченная общественными делами, она не ощущала своего внешнего изъяна. Но только до того момента, пока не появился он. Ничего — благообразный, невысокостаричок. А тогда — молодой, веселый, красивый, в которого /по его словам/ все были влюблены. Окруженный вниманием ба...

■ Народные таланты

НЕ ГУБЛЯЮЦА
У ХОРЫ ІХ ГАЛАСЫ

Павел Мінавіч і Алена Антонаўна Каленкі працавалі настаўнікамі. Цяпер яны — на пенсіі. Але па-ранейшаму такія ж актыўныя, арганізатары цікавых спраў. Ужо некалькі гадоў былыя педагогі спяваюць у хоры ветэранаў вайны і працы, які створаны пры Стаўбінскай гарадскім Доме культуры. Алена Антонаўна нярэдка чытае са сцэны вершы. Прытым уласныя. Некалькі дэсцігоддзяў яна аддавала паззі свой вольны час. Ёе творы змяшчаліся на старонках раённага і абласнога друку.

Не злічыце гарадоў і вёсак, у якіх дэманстравалі сваё майстэрства гэты хор. Нярэдка дамоў самадзейных артыстаў вяртаюцца пад раніцу, але не скардзяцца на стомленасць, бо песня для іх, адуванне таго, што дорыць яе людзям, — найлепшы лек.

— У нашым рэпертуары песні самай рознай тэматыкі. І тыя, якія дапамагаюць будаваць гарады і шахты, пракадаваць у таёзе дарогі, шукаць нафту і газ. І тыя, што надавалі сіла на вогненныя пекельныя шляхы вайны, — зазначыла ўдзельніца хору Марыя Піліпаўна Арцменка. — Песня для ўсёх нас — барометр свайго часу, — дадаў яе муж Міхаіл Іванавіч.

У хоры — 30 чалавек. І кожны імкнецца праз песню дакладна і ўсплываючы перадаць гераічную атмасферу пражытага і перажытага, выказаць свае трыгві, надзеі і мары. Карацей кажучы, іх жыццёвыя біяграфіі багатыя на падзеі. І яны ніколі не адмовіцца ад свайго мінулага, якім бы чорным квачом ні пшчалі яго розныя перабудовычкі.

Марыя Піліпаўна знаёміць з іншымі ўдзельнікамі хору. Канстанцін Мікалавіч Буднік паправаў дырэктарам аўтабуса. Пражывае: работа нервовая. Але заўсёды прыносіла сціпенне песня. Дарчы, Канстанцін Мікалавіч многае дадзена ад прыроды: не толькі глыбокае веданне тэхнікі, вядзення, дзейная натура, жыццё і дапытлівы розум, але і дасканалы музычны слых, тонкі мастацкі густ.

А вось Уладзімір Спянавіч Рудзік нават не змог нагадаць, калі ўпершыню заспяваў перад залай. Толькі добра памятае той легендарны маскоўскі парад, калі па Краснай плошчы прыходзілі з песняй. І цяпер ён з ёю, спадарожнічай жыцця, і ў радзіцы, і ў скрусе. Барыс Ігнатавіч Кіналоўвіч таксама былы прафесійны ваенны. І гэта паўплывала на выбар песень, якія ён выконвае. Кіналоўвіч пакарае салучаюч песнямі, вытокі якіх — у глыбінны народнай творчасці, чэрпаючы там не толькі меладыйныя багачы, непаўторныя каларыт, але і шырацы пачуццяў, выклікаючы любоў да свайго Бацькаўшчыны, яе людзей.

Можна шмат цікавага раскажаць пра ўдзельнікаў самадзейнасці — заслаўнаму настаўніку русмолькі, пенсіянеру Настасю Максімаўну Сіткевіч, медыцынскую сястру Ганну Андрэўну Клімаш, яе мужа Івана Яраславіча і многіх іншых, для каго песня — прыдатная крыніца прыгажосці.

Гэты народны хор ветэранаў вайны і працы рыхтуецца да свайго 10-годдзя. Для гісторыі, безумоўна, тэрмін невялікі, а для творчага самадзейнага калектыву даволі значны. Не злічыць, колькі нот непаўторных у галасе артыстаў прагучала! І прышлі яны адтуль, дзе раскінулі шырокія палі, алы і пышны, дзе сэрбам блішчалі рокі і глядзячы ў празрыстую вышыню нябёсаў нёманскія хвалі.

■ СПОРТ

У ШТОСТЫМ
ТУРЫ

БЕЛАРУС

Ад Беларускае гаворкі,
Нібы ад пясня куці,
Скравілі мы разамуе горка
І шыгарыны дым пусціў.

Не горкі дым, а позірк горкі
Мяне мучы і засмучуў.
Хлалі да матчынай гаворкі
Яшчэ патрына дараву.

Я моўі як не дзе гадзіны
Пра край наш, ад яго жыцці,
І зразуму, што і да радзімы
Разамуе трэба даравіць.

Ен сплываў і не чуў нічога
І раўсаў усё карэні паці,
А я адчуў, што і да Бога
Яму расці яшчэ, расці...

Мне стала прыкра і няёмка
За сучасныя сваёго.
Пакуль і мова, і старонка,
І Бог чужыя для яго.

г.н.Лагойск.

Наш адрас:

220013, г. Мінск,
вул. Б. Хмяльніцкага, 10-А, паверх 9,
рэдакцыя газеты "Мінская праўда".

Час падпісання ў друк: па графіку 22.10.
Нумар падпісаны ў 22.00.

ТЭЛЕФОНЫ:

прэміяй рэдакцыі — 68-29-76,
намесніка галоўнага рэдактара — 68-25-81,
аказнага сакратара — 68-26-48,
сакратарыята — 68-26-48,
аддзела: Саветаў — 68-26-38,

адукацыі і культуры — 68-25-76,
сацыяльна-эканамічнага — 68-25-43,
грамадска-палітычнага — 68-25-42,
інфармацыйна-аналітычнага — 68-28-33,
пісьмаў і маральна-бытавых праблем — 68-25-83,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

ілюстрацыі — 68-25-03-68-26-48,
камерыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве — (8-277) 5-15-61, Вільні —
(8-271) 5-57-86, Навіжны — (8-270) 5-41-88,

Не адзін год працуе бібліятэкарам у каліжэ "Усход", што на Уздзеншчыне, Людміла Аляксандраўна Астаўчук. Вясковыя імалі кожны дзень заходзяць сабы, каб дэдаціцца ад новых падзеяў у нашым жыцці.

НА ЗДЫМКУ: Л.А.Астаўчук.

Фота Міхаіла Булата.

І СПРЫТ, І ВЕСЯЛОСЦЬ

Тры дні каля вёскі Малое Стахава Барысавскага раёна чуліся каманды, гучалі песні. Тут праходзіў злет турыстаў горада Жодзіна. На яго прыехалі каманды з кавальскага завода цяжкіх штампавак, жоўзінскай вытворча-гандлёвай трыкатажнай фірмы "Світанак", Беларускага навукова-даследчага інстытута жывёлагадоўлі, гарвыкажкома, пошчукавага атрада "Салі", і інш. Першае агульнакаманднае месца прысуджана трыкатажнікам.

Другое занялі турысты з гарвыкажкома.

Спартыўная праграма злету ўключала спаборніцтва па тэхніцы пешага і воднага турызму, па славых практыкаваннях, валеболу і інш. Надоўга запамінацца конкурсы на лепшую песню і нумар арыгінальнага жанру. На лепшую эмблему каманды, лепшы фотаздымак, прыз, спрадзачу аб паходзе, лепшы лагэр.

— Шкада, што ўжо другі год у гэтым мерапрыемстве

■ Абрэс-самабор

кільчым малаком. Закрываюць накрыўкай. Варым на слабым агні 15-20 хвілін. Зварены гарбуз праіражваем. Кладем у тарачую глыбокую талерку. Закрываюць накрыўкай, ставім на паліту над каструляй з кіпенем, каб не астыла.

Малака, у якім варыўся гарбуз, павінна быць 3 шклянкі. Яго старыць, уліць тонкім струменьчыкам вяршкі, разведзеныя мукію. Зноў спарыць. Калі загусе, дадаць сталовую лыжку маса, пасаліць. Заціць гэтым соусам гарбуз. Працікаць. Перад падачай пасыпаць Аробіна парзанымі кропам, пятрушкай.

Пудынг маркоўны з гарбуза і яблыкаў

1 морква, чвэрць гарбуза сярэдняга памеру, два яблыкі /можна дадаць і іншай агародніны, разныя кт чарнасліў/, 2 яйкі, 2 шклянкі малака, манна.

Агародніну памыць, ачысціць, парэзаць долькамі /не вельмі вялікімі/. Потым прыпусціць яе ў малаці /невялікай колькасці масла, дадаць манну. Варыць да загуснення, соль і цукор даваць па смаку. Ахаладзіць, дадаць жаўткі, убітыя яечныя бялкі і разныя. Выкладзі на змазаную маслам і пасыпаную сухарамі палатнію ці ў спецыяльнай формачкі. Запіць.

Перад падачай на стол пудынг паліць маслам ці смятанай.

Мінчанка Алеся Паўлава стала пераможцай спаборніцтваў на Кубак свету па вадналыжнаму спорту, якія праходзілі ў Аўстрыі. А ў Маскве на міжнародным турніры бліскава выступілі Марына Амялячэвіч і Алег Надын. Яны перамаглі, набраўшы адпаведна высокую суму балаў — 7.520 і 9.790.

(Наш кар.)

Узнагароды вадналыжнікаў

Мінчанка Алеся Паўлава стала пераможцай спаборніцтваў на Кубак свету па вадналыжнаму спорту, якія праходзілі ў Аўстрыі. А ў Маскве на міжнародным турніры бліскава выступілі Марына Амялячэвіч і Алег Надын. Яны перамаглі, набраўшы адпаведна высокую суму балаў — 7.520 і 9.790.

(Наш кар.)

Узнагароды вадналыжнікаў

Мінчанка Алеся Паўлава стала пераможцай спаборніцтваў на Кубак свету па вадналыжнаму спорту, якія праходзілі ў Аўстрыі. А ў Маскве на міжнародным турніры бліскава выступілі Марына Амялячэвіч і Алег Надын. Яны перамаглі, набраўшы адпаведна высокую суму балаў — 7.520 і 9.790.

(Наш кар.)

Узнагароды вадналыжнікаў

Мінчанка Алеся Паўлава стала пераможцай спаборніцтваў на Кубак свету па вадналыжнаму спорту, якія праходзілі ў Аўстрыі. А ў Маскве на міжнародным турніры бліскава выступілі Марына Амялячэвіч і Алег Надын. Яны перамаглі, набраўшы адпаведна высокую суму балаў — 7.520 і 9.790.

(Наш кар.)

Хатні экран

23 жніўня, аўторак

Беларуская тэлебачанне

16.30. "Нові ІК" — топ-10.

17.30. Навіны.

17.40. "Чаму і як вучыць Амерыка?"

18.10. Абласныя навіны (Віцебск).

18.25. Навіны Бі-бі-сі.

19.00. Хлеб Прынямоння.

19.45. Эканаміст.

19.55. Парады агароднікам.

20.25. Пяць хвілін на жарты.

20.30. Кантакт.

20.35. Калыханка.

21.00. Панарама.

21.35. "Маё каханне, мой смутак".

Тэлесерыял.

22.35. Пад купалам Сусвету.

22.45. Ніка.

23.00. Канцэрт зорак эстрады Украіны.

24.00. Надвор'е.

Канал "Астанкіна"

15.00, 17.00, 20.00, 22.50. Навіны.

15.50. Наш музычны клуб.

16.05. Адаксы.

16.40. Тэафіліяны вароты Кітая.

17.25. Документы і лёсы.

17.40. Знак пытання.

17.50, 20.35. Надвор'е.